

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. XIII. De quibusdam necessarijs, aut utilibus contra scrupulos
timoratorum patientium carnales motus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

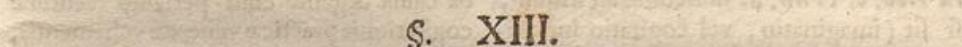
Septimò siquidem delectatio vene-
rea de se sit ordinata ad copulam, sequi-
tur quod commotio spirituum contingens
sine completo actu pollutionis, aut copu-
la illicita non sit in specie pollutionis
(aliás sicut hæc prohibita est sub mortali
conjugibus, ita etiam foret prohibita
commotio spirituum, & delectatio vene-
rea sub pari culpa contra *Responsum ter-
tium num. 103.* & *Responsum sextum,*
num. 105.) sed in specie fornicationis,
nisi ex intentione ordinetur ad aliud genus
delectationis, ita singulariter Carden
Crisis Theolog. D. 44. c. 2. num. 18.

quia commotio servat malitiam finis à na-
turâ intenti, dum aliò non refertur, finis
autem proprius est generatio.

Octavò in propositione quadragesima Alex. VII. relata *num. 109.* non sunt
synonima delectatio carnalis, & delectatio
sensibilis, quia per carnalem intelligitur
venerea, seu quam concitant spiritus in
partibus venereis, per sensibilem verò ve-
nit purè tactiva, seu quam percipit organum
tactus propter proportionem, quam
habet cum re tacta juxta *n. 110. vers.*

Dominicus Viva.

**

§. XIII.

De quibusdam necessarijs aut utilibus contra scrupulos timoratorum patientium carnales motus.

114. **C**ontingit frequenter, quod ti-
morati studentes casibus de
rebus obscenis, aut de his confessiones,
aut sermones audientes patientur carnis
partium verendarum insurrectionem, &
commotionem, pro his, nè angantur
scrupulis, sequentia subjicio ex Carden.
Cris. Theolog. D. 42. apud Ceteros Do-
ctores vix reperibilia.

Primum est, quod cogitatio purè
speculativa de objecto venereo sit licita,
Carden. *num. 87* quia illa representat
objectum venereum sine provocatione
spirituum seminalium, per *nn. 82.* sed ta-
lis est licita, cum sola provocatio ad ve-
nerem possit esse illicita, sic intelligendi

R. P. Karch. Diff.

sunt Sanch. *lib. 1. Dec. c. 2. num. 4.*
Lef. *lib. 4. c. 3. num. 108* S. Th. *1. 2.*
q. 74. art 8. in Corp. & ad 3. ubi di-
stinguit delectationem duplē in eo qui
cogitat de fornicatione: unam de ipsa co-
gitatione; alteram de ipsa fornicatione
cogitatā, hæc semper est peccatum mor-
tale, proceditque ex inclinatione appe-
titus in eam, prior oritur ex affectu in
cogitationem ipsam, hæc autem secun-
dum se est nullum peccatum, dum urilis
est cogitatio, veniale erit, si inutiliter co-
gitat. Hæc delectatio habet pro objecto
ipsam cogitationem, in quam intellectus
advertisit in re cogitatam novitatem, aut ar-
tificium, aut subtilitatem, modumve ad-

L

mi.

mirandum; voluntas excitatur ad delectationem de ratione in peccato inventâ, ut si sit curiosa, aut subtilis inventio, aut rara, aut de notitiâ veritatis, quam quis speculando objectum venereum affectus est.

Secundum est quod voluntaria cogitatio objecti venerei practica sit illicita, Carden. num. 91. quia illa proponit objectum venereum modo provocante, & commovente spiritus carnales ac delectationem externam in partibus secretis, sed talis est illicita omnibus non conjugibus (his vero est licita utpote à natura destinata ad generationem) cum extra coniugium non licet actus generationis. De hac cogitatione loquitur Tamb. lib. 10. in Dec. c. 1. nn. 8. difficultas est inquit, si sit (imaginatio, vel cogitatio intellectualis) in rebus obscenis solum ob delectationem, quæ ipsa imaginatione sentitur, ibique persistat, an sit peccatum mortale, & asserto esse semper mortale. Ly *suntur* indicat delectationem in sensu carnali. Vide n. 82.

115. Tertium est, quod cogitatio practica objecti venerei, dum est tepida, seu leviter procurativa commotionis spiritum, non sit mortal is per num. 83. ex Carden. num. 138. quia ob levem quem habet influxum in commotionem spiritum, caret omni periculo pollutio nis, sed talis nequit esse mortal is, per n. 92. Vide n. 38 & 100.

Quartum est vacans cogitationi speculativæ venereæ cum præviso periculo excitandæ practicæ graviter commoventis spiritus, absque tamen periculo consensu in illam non peccat mortaliter, quia speculativa contemplatio venerea absque

periculo consensu in practicam, per se, & notabiliter non influit in hanc, sed hoc ipso contemplans objectum venereum non peccat mortaliter per num. 92. & Carden. num. 139.

E contra liberè contemplanti, positio præfatae cogitationis practicæ, cui excitandæ prævidetur periculum consentendi in illam, imputatur in culpam gravem, quia censetur velle in causa cogitationem graviter provocatoriam spiritum seminalium, proinde delectationem carnalem ab ijs inseparabilem, siquidem liberè atquè adeo absque causa urgente contempletur, Carden. loc. cit.

116. Quintum est, si quis contemplatur seu speculatur objectum venereum ex causa urgente cum periculo fecutur cogitationis practicæ venereæ vehementer, id est, graviter concitantis spiritus cum periculo consensu in talem practicam cogitationem, sine tamen periculo consensu in delectationem venereum, non peccat mortaliter, quando non potest, aut nescit practicam cogitationem vertere in speculativam, aut distinguere inter speculativam, & practicam, quia urgens causa excusat tunc contemplantem, et si se exponat periculo habendi cogitationem practicam, aut esto hanc actualiter habeat, studium enim est causa urgens contemplandi objectum venereum, & cum ob ignorantiam nequeat aliam saniore cogitationem habere, non est causa positi va per se, sed permisiva solum commotionis. E contra incurrit actum mortale potens facile vertere practicam in speculativam, si enim nulla est urgens causa habendi cogitationem practicam, potest quæ facile, uti supponitur, periculum illi-

illius vitare per resistantiam , & actus internos per *nn. 102.* Carden. *num. 136.* juncto *nn. 140.*

Sextum est, quod non peccet studens, aut confitentibus aures præbens, si invito occurrat loco speculativæ cogitatione practica, nec si sic occupatus sentiat motus ignarus discernendi practicam à speculativâ, dummodo absit consensus in motus carnales, vel in delectationem, aut præfati consensûs periculum, tunc enim se merè permisive habet relatè ad commotionem. Carden. *num. 135.* ♂

seq. ex communi Theolog. apud & cum Sanch. lib 9. matr. D. 45. præsertim. à n. 15.

Ultimum est, quod sit apertum indicium voluntatem resistere commotioni, quando quis invitus eam patitur, tunc autem invitus patitur, quando maller illam abesse, ac aliunde justa de causa ponit, aut continuat cogitationem speculativam venereum Carden.

nn. 137.

* *

§. XIV.

De effectu præviso in causis à Luxuriâ distinctis.

117. Postquam à *num. 40.* usque ad *78* actum est in genere de requisitis in omni materia, ut effectus imputetur, sitque indirecte voluntarius ponenti causam, & à *num. 78.* hucusque de imputabilitate luxuriæ, præfertim pollutionis prævisæ in causis potissimum ad luxuriam spectantibus, superest examinare alias causas à luxuriâ diversas, in quibus prævidetur effectus, malus, quando hic censendus sit voluntarius, dum prævidetur fecuturus ex occasione alicujus actionis nostræ de se, ac in sua entitate physica indifferentis ad bonum, & malum, sed quâ alter, cui subministratur, præscitur abusurus.

Quæstio hæc est multùm implexa, ac difficillimæ resolutionis, uti patebit.

Pro decisione prænoto primò indifferentia vocari, quæ bono, & malo usui deservire possunt, ut venditio idoli, ædificatio templi, remigatio &c. possunt enim ordinari in bonum, & malum; sic bona est venditio idoli in memoriam cæcæ gentilitatis id adorantis; mala est, si fit ad colendum.

Igitur ex se venditio caret omni prævitatem, usus verò ejus bonus, aut malus efficitur ex animo vendentis, aut ementis, *Pal. to. 1. tr. 6. D. 6. p. 8. n. 1.*

Prænoto secundò cum eodem *nn. 2.* ex indifferentibus quedam regulariter destinari ad pravum usum omni tempore, alia duntaxat aliquando, alia potius in bonum. Primi generis sunt venditio veneni, idoli, clavis falsæ etiæ personis ali-

L 2

qui-